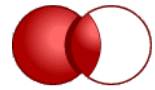

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBIH
SARAJEVO**

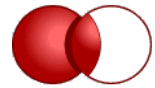
Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: ++ 387 (0) 33 221 623, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 015-3, 021-3/04

**IZVJEŠTAJ
O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
NA DAN 31.12.2003. GODINE**

ZAVOD ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA KANTONA SARAJEVO

Sarajevo, septembar 2004. godine

**MENADŽMENTU
ZAVODA ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA
KANTONA SARAJEVO**

NEOVISNO MIŠLJENJE REVIZORA

1. Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo na dan 31.12.2003. godine, izkazanu na stranicama od 1- 11. Za ove finansijske izvještaje odgovoran je menadžment Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo. Naša odgovornost svodi se na izražavanje mišljenja o tim finansijskim izvještajima na temelju provedene revizije.
2. Reviziju smo obavili, na osnovu ovlaštenja, u skladu sa Zakonom o reviziji budžeta/proračuna u FBiH («Sl.novine FBiH», br. 48/99) i sa INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije, tako da revizija pruži razumno uvjerenje o tome ima li u finansijskim izvještajima značajnih pogrešaka kao i da li su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima. Revizija je uključila ispitivanje, testiranje i prikupljanje dokaza koji podkrepljuju iznose i objave u finansijskim izvještajima. Revizija je također obuhvatila ocjenu primjenjenih računovodstvenih načela i vrijednovanje sveukupne prezentacije finansijskih izvještaja. Vjerujemo da je provedena revizija pouzdan osnov za izražavanje našeg mišljenja.
3. Nakon obavljene revizije finansijskih izvještaja na dan 31.12.2003. godine, skrećemo pažnju na slijedeće:
 - neusvajanje Finansijskog plana Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo za 2003. godinu u skladu sa zakonskim propisima, u dijelu koji se odnosi na rokove donošenja finansijskog plana. Skupština Kantona Sarajevo je dala Saglasnost na predloženi Finansijski plan tek u augustu 2003. godine,
 - trošenje sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja na dodatne troškove zdravstvene zaštite za ortopedska pomagala za RVI u iznosu od 568.339 KM i pomoći za liječenje u inostranstvu u iznosu od 193.367 KM a koje nije moguće osigurati na području FBiH, suprotno zakonskim propisima koji regulišu ovu oblast,
 - isplata jednokratne naknade u iznosu od 1,931.300 KM, svim zaposlenim u Zavodu zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo, zdravstvenim ustanovama u Kantonu Sarajevo, kao i članovima Upravnog i Nadzornog odbora Zavoda, koja nije bila predviđena Finansijskim planom Zavod. Za navedenu isplatu nisu obračunati porezi na dodatna primanja zaposlenih u Zavodu i zdravstvenim ustanovama,
 - prilikom nabavke roba i usluga nije se postupalo u skladu sa Uredbom o nabavkama roba, pružanju usluga i ustupanju radova,

- preporuke Ureda za reviziju budžeta/proračuna u FBiH, date u Izvještaju o izvršenoj reviziji finasijskih izvještaja Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo za 2000. godinu nisu ispoštovane upotpunosti.

5. **Po našem mišljenju finasijski izvještaji, osim za navedeno u prethodnoj tački, daju istinit i fer pregled o finasijskom stanju vanbudžetskog korisnika Zavoda zdravstevog osiguranja Kantona Sarajevo na dan 31.12.2003. godine.**

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl.oec.

Generalni revizor

mr.sc.Ibrahim Okanović, dipl.oec.

IZVJEŠTAJ

o obavljenoj reviziji finansijskih izvještaja ZAVODA ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA KANTONA SARAJEVO na dan 31.12.2003. godine

1. UVOD

Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Zavod) osnovan je na temelju Odluke o osnivanju Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo, a djelatnost Zavoda je utvrđena Zakonom o zdravstvenom osiguranju, Odlukom o osnivanju Zavoda i Statutom Zavoda.

U Zavodu se ostvaruju prava i obaveze iz obaveznog zdravstvenog osiguranja na načelima uzajamnosti i solidarnosti u okviru Kantona Sarajevo odnosno Federacije BiH, kao i prava i obaveze iz proširenog zdravstvenog osiguranja, u skladu sa propisima Skupštine Kantona Sarajevo.

U okviru Zavoda formirana je Stručna služba u cilju obezbjeđenja dostupnosti ostvarivanja prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja kako u sjedištu Zavoda, tako i u svakoj općini na području Kantona Sarajevo. Stručna služba Zavoda obavlja svoju djelatnost kroz dvije organizacione jedinice i to: Sektor pravnih poslova sa pet (5) poslovnica (Gradska poslovnica Sarajevo, poslovnica Hadžići, Ilidža sa ispostavom Trnovo, Ilijaš i Vogošća) i Sektor za ekonomiku i finansiranje.

Zavod pokriva područje od 9 općina i to: Stari Grad Sarajevo, Centar Sarajevo, Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža, Hadžići, Vogošća, Ilijaš i Trnovo.

Sjedište Stručne službe Zavoda je u Sarajevu u ulici Ložionička br.2.

U Stručnoj službi na dan 31.12.2003. godine bio je zaposlen 71 radnik.

2. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije finansijskih izvještaja je da se utvrdi:

- da li su preduzete sve mjere za osiguranje ubiranja i čuvanja javnih prihoda i da se utvrdi da li se vanbudžetski korisnik pridržava zakona, instrukcija i uputa koje se na njega odnose;
- da li se korištenje vanbudžetskih sredstava vrši u skladu sa propisima i za svrhe koje su utvrđene tim propisima;
- da li sistem internih kontrola funkcioniše, odnosno da li je postavljen tako da sprečava i otkriva značajno pogrešno prikazivanje u finansijskim izvještajima;
- da li su finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa zakonskom regulativom;
- da li godišnji obračuni odražavaju tačan i istinit prikaz poslovanja na kraju godine;
- kao i da se daju preporuke za dalji rad sa posebnim naglaskom na što efikasniju i ekonomičniju zaštitu imovine i trošenje sredstava, te stvaranje podloge za primjenu i što efikasniji rad interne kontrole.

3. PRETHODNA REVIZIJA

U Izvještaju o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja Zavoda za 2000. godinu, date su preporuke menadžmentu za otklanjanje nepravilnosti u radu kao i preporuke za dalji rad u cilju zaštite imovine i trošenja vanbudžetskih sredstava. U toku revizije finansijskih izvještaja za 2003. godinu konstatovali

smo da je u većini postupljeno po datim preporukama, poduzimanjem slijedećih aktivnosti: imenovan je Nadzorni odbor Zavoda, donesen je Pravilnik o knjigovodstvu Zavoda, detaljno su prikazani svi prihodi i rashodi po kategorijama i podkategorijama i stavkama u skladu sa metodologijom, koju propisuje ministar finansija, prihodi i rashodi Zavoda planiraju se u posebnom dijelu u skladu sa Statutom, direktor Zavoda postupa u skladu sa ovlaštenjima datim članom 22 Statuta, ispoštovane su preporuke koje se odnose na knjigovodstveno evidentiranje promjena, popis imovine je izvršen u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta/proračuna u FBiH.

Isovremeno konstatujemo da Zavod nije postupio po slijedećim preporukama: nisu zaključeni ugovori sa zdravstvenim radnicima koji obavljaju privatnu praksu, izuzev sa nekim apotekama, nije se dosljedno primjenjivala Uredba o postupku nabavke roba, vršenju usluga i ustupanju radova, a takođe nije uspostavljen adekvatan sistem internih kontrola.

4. NALAZI I PREPORUKE

4.1. Menadžment i sistem internih kontrola

Provedenom revizijom izvršili smo procjenu da li sistem internih kontrola pomaže zaštitu imovine i resursa i da li omogućava tačnost i cjelovitost računovodstvene evidencije i pouzdanost finansijskih izvještaja u Zavodu. Provedenom revizijom utvrdili smo da Zavod ima uspostavljen sistem internih kontrola, ali da sistem ne funkcioniše adekvatno, pa su se desili slijedeći propusti:

- poslovanje Zavoda, do augusta 2003. godine odvijalo se bez usvojenog Finansijskog plana, odnosno na bazi Plana privremenog finansiranja, čije je važenje produženo do datuma pribavljanja Saglasnosti na Finansijski plan od strane Skupština Kantona Sarajevo, koja je to učinila u augustu 2003. godine, pa je neophodno da menadžment Zavoda poduzme mjere, kako bi se Finansijski plan donio u skladu sa Zakonom,
- nisu ispoštovane sve odredbe ugovora sa zdravstvenim ustanovama o pružanju zdravstvene zaštite osiguranicima na području Kantona Sarajevo, u dijelu obavljanja kontrole rada i dokumentacije zdravstvenih ustanova od strane Stručne službe Zavoda ili druge ustanove za kontrolu, ovlaštene od strane Zavoda i Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo,
- kod trošenja sredstava prikupljenih od participacije kao i trošenja sredstava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja nije se u svim slučajevima postupalo u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju i Uredbom o obimu prava osiguranih lica na korištenje ortopedskih i drugih pomagala, pa su Odlukama Upravnog odbora Zavoda nastajali troškovi koji se prema zakonskim propisima nisu mogli desiti, a izmjene i dopune navedenih propisa nisu donesene,
- isplata jednokratne naknade svim zaposlenim u Zavodu, zdravstvenim ustanovama u Kantonu Sarajevo sa kojima je zaključen ugovor o pružanju zdravstvene zaštite, kao i članovima Upravnog i Nadzornog odbora Zavoda u ukupnom iznosu od 1,931.300 KM (u prosjeku 326 KM po zaposlenom) sa pozicije noćnog rada i dežurstva u dijelu materijalnih troškova za zdravstvene ustanove, bez obračunatih poreza na dodatna primanja zaposlenih u Zavodu i zdravstvenim ustanovama, čime su uvećani troškovi Zavoda, jer isti nisu ni bili planirani u Finansijskom planu za ovu namjenu,
- netransparentan odabir najpovoljnijih ponudžaca za robe i usluge u dijelu koji se odnosi na nabavku ortopedskih i drugih pomagala, kao i nabavku kompjuterske opreme za rad Stručne službe Zavoda i izvođenje dodatnih radova na rekonstrukciji i adaptaciji poslovne zgrade.

Sve navedene aktivnosti ukazuju da sistem internih kontrola nije u potpunosti efikasan, zbog čega je neophodno poduzeti adekvatne mjere od strane menadžmenta na jačanju sistema internih kontrola, kojim će se obezbijediti usklađenost sa zakonskim propisima, efikasno poslovanje i pouzdano finansijsko izvještavanje.

4.2. Upravljanje finansijskim sredstvima

4.2.1. Donošenje finansijskog plana

U periodu januar-mart 2003. godine Zavod je poslovao u skladu sa Odlukom o privremenom finansiranju, koju je donio Upravni odbor Zavoda uz davanje Saglasnosti od strane Skupštine Kantona Sarajevo. Dana 08.03.2003. godine Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo je dostavio Skupštini Kantona Finansijski plan Zavoda za 2003. godinu s ciljem davanja Saglasnosti na predloženi Finansijski plan Zavoda. Imajući u vidu da Skupština Kantona nije dala Saglasnost do 31.03.2003. godine, Upravni odbor Zavoda je donio Odluku o produženju važenja Odluke o privremenom finansiranju od 01.04.2003. godine do momenta dobivanja Saglasnosti, što je Skupština učinila tek 21.08.2003. godine.

Tim za reviziju smatra da donošenje Odluke o produženju važenja Odluke o privremenom finansiranju, kao i davanje Saglasnosti na Finansijski plan od strane Skupštine Kantona Sarajevo, u augustu 2003. godine, nije u skladu sa zakonskim propisima, pa predlažemo menadžmentu da se obezbijedi donošenje Finansijskog plana prihoda i rashoda u rokovima utvrđenim Zakonom, kako se ne bi dovelo u pitanje zakonitost poslovanja Zavoda.

4.2.2. Izvršenje finansijskog plana

Pregled planiranih i ostvarenih prihoda i rashoda u 2003. godini

O P I S	Planirano za 2003. godinu	Ostvareno za 2003. godinu	Index (3:2)	Struktura
1	2	3	4	5
Prihodi i primici				
- Prihodi od doprinosa	170,300.000	165,398.368	97,12	98,01
- Neporezni prihodi (vlastiti prihodi)	2,850.000	3,329.816	116,83	1,98
- Primljene otplate datih zajmova	-	21.507	-	0,01
UKUPNO PRIHODI I PRIMICI	173,150.000	168,749.691	97,46	100,00
- Rashodi neposredne zdravstvene zaštite	122,783.000	122,282.495	99,59	72,68
- Troškovi lijekova na recept	30,000.000	29,435.368	98,12	17,45
- Direktni troškovi finansiranja	300.000	261.482	87,16	0,15
- Realizacija programa prevent. zdrav. zaštite	1,220.000	1,196.988	98,11	0,71
- Ortopedska i druga pomagala	3,560.000	3,786.780	106,37	2,24
- Troškovi inv.održav. i nabavke iz participacije	2,200.000	2,646.648	120,30	1,57
- Troškovi lijekova i primarne zdrav.zaštite u socijalno zdravstvenim ustanovama	180.000	108.262	60,15	0,01
- Medicinska rehabilitacija R.R.C. Fojnica	383.000	456.811	119,27	0,27
- Ostvareni troškovi zdrav. zaštite po zahtjevu osiguranih lica	300.000	256.932	85,64	0,15
I Ukupno rashodi zdravstvene zaštite	160,926.000	160,431.767	99,69	95,10
II Naknada plate za vrijeme bolovanja Preko 42 dana	2,400.000	2,840.525	118,36	1,68
III Ukupno ostali rashodi	6,440.000	5,440.656	84,48	3,22
UKUPNO RASHODI I IZDACI	169,766.000	168,724.947	99,39	100,00

a) Prihodi

Prihodi od doprinosa - Ostvareni prihodi po osnovu doprinosa za zdravstveno osiguranje iznose 165,398.368 KM, a odnose se na prihode po osnovu doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje radnika u iznosu od 160,697.617 KM, prihode od doprinosa za zdravstvenu zaštitu penzionera u

iznosu od 729.756 KM, prihode od doprinosa za zdravstvenu zaštitu nezaposlenih u iznosu od 2.000.000 KM i prihode od doprinosa po nalazima kontrole u iznosu od 1.970.995 KM.

U toku revizije konstatovano je slijedeće:

- Ostvareni prihodi po osnovu doprinosa manji su za 2,88% u odnosu na plan, s tim što je prisutna neujednačenost ostvarenja prihoda u odnosu na plan prema navedenim kategorijama. Tako su prihodi od doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje veći za 1% u odnosu na plan ili 1.797.617 KM, prihodi od doprinosa za zdravstvenu zaštitu penzionera su manji za 89% ili 6.070.244 KM, prihodi od doprinosa za zdravstvenu zaštitu nezaposlenih su manji za 33% ili 1.000.000 KM i prihodi od doprinosa po nalazima kontrole su veći za 23% ili 370.995 KM.
- Izvršena je provjera da li menadžment poduzima adekvatne mjere za prikupljanje odnosno naplatu sredstava po osnovu doprinosa u skladu sa zakonskim propisima. Utvrđeno je da Zavod obavlja pregled poslovnih knjiga i evidenciju pravnih i fizičkih lica radi kontrole pravilnosti obračunavanja i uplaćivanja sredstava doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje. Po ovom osnovu u 2003. godini naplaćeno je 1.970.995 KM. Efekti izvršene kontrole bi vjerovatno bili i veći da postoji uspješnija saradnja sa kantonalnom poreznom upravom, koja ima isključivu nadležnost prinudne naplate doprinosa. U cilju bolje naplate, Zavod je iskoristio mogućnost primjene člana 87. Zakona o zdravstvenom osiguranju, kojim se uslovljava pružanje zdravstvene zaštite i ovjera zdravstvenih legitimacija uplatom doprinosa, sa izuzetkom pružanja hitne medicinske pomoći. Još jedna mjera, koju je poduzeo Zavod na boljoj naplati doprinosa se ogleda u tome, da je nakon izvršenih kontrola obračuna i uplate doprinosa Zavod dao mogućnost korisnicima da izmiruju svoju obavezu iz ranijeg perioda u ratama što je regulisano zaključenim ugovorima između Zavoda i korisnika, iako takva mogućnost nije zakonski regulisana.
- Imajući u vidu činjenicu da sa donošenjem Izmjena i dopuna Zakona o poreznoj upravi i Zakona o doprinosima, kontrola Zavoda zdravstvenog osiguranja gubi značaj i pravo obavljanja kontrole i prinudne naplate doprinosa, **neophodno je obezbijediti dobru saradnju kao i podršku sa poreznom upravom i drugim institucijama, iz razloga što mnogi subjekti izbjegavaju obavezu plaćanja doprinosa (prisutnost rada na crno), ili se vrši uplata na minimalnu osnovicu.**
- Nizak nivo ostvarenja prihoda u odnosu na plan po osnovu doprinosa za zdravstvenu zaštitu penzionera je nastao zbog toga što se u Finansijski plan Zavoda, za ovu kategoriju prihoda, ušlo primjenom stope doprinosa od 13% na neto penzijska primanja, a ostvareni prihodi su rezultat uplata doprinosa od strane Federalnog zavoda mirovinskog/penzijskog i invalidskog osiguranja po stopi od 1,2% na neto penzijska primanja, prema zaključku Vlade Federacije BiH, kojim se podržava dogovor između Federalnog ministarstva zdravstva, Federalnog ministarstva socijalne politike i Federalnog zavoda mirovinskog/penzijskog i invalidskog osiguranja, da Federalni zavod MIO/PIO ubuduće plaća doprinose za zdravstveno osiguranje penzionera redovno, uz isplatu penzija po stopi od 1,2% na neto penzijska primanja akontativno do donošenja zakonski utvrđene stope. Uplata doprinosa na neto penzijska primanja je počela 01.09.2003. godine, pa je Zavod ostvario prihode po ovom osnovu samo za četiri mjeseca 2003. godine.
- Prihodi po osnovu doprinosa za zdravstvenu zaštitu nezaposlenih su manje ostvareni za 33% u odnosu na plan, iz razloga što Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo nije ispoštovala obavezu uplate osiguranja u paušalnom iznosu od 20 KM po osiguraniku koji je prijavljen kod Službe za zapošljavanje, na osnovu čega bi se izvršio konačan obračun za uplatu ostatka neizmirene obaveze. Zavod se obratio Službi za zapošljavanje Kantona Sarajevo, sa zahtjevom za dostavljanje podataka u cilju konačnog obračuna doprinosa za nezaposlena lica za 2003. godinu, ali podaci nisu dostavljeni, niti je izvršen konačan obračun. U toku 2003. godine uplate Službe za zapošljavanje su vršene na osnovu potpisanog Protokola o akontativnom plaćanju doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje lica prijavljenih na Zavod za zapošljavanje, potpisanog između Kantonalnog zavoda zdravstvenog osiguranja i Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo.

Smatramo da Zavod treba poduzimati mjere kako bi se naplata prihoda vršila u skladu sa Odlukom o osnovicama i stopama doprinosa za zdravstveno osiguranje Kantona Sarajevo.

Neporezni prihodi Zavoda - ostvareni su u 2003. godini u iznosu od 3,329.816 KM. U strukturi neporeznih prihoda najveći iznos predstavljaju prihodi po osnovu participacije, odnosno učešća osiguranih lica u troškovima korištenja zdravstvene zaštite u iznosu od 2,375.922 KM, kao i prihodi od prodaje knjižica i obrazaca u iznosu od 575.720 KM. Pored ovih prihoda u neporeznim prihodima su sadržani i prihodi po osnovu konvencija u iznosu od 151.276 KM koji se odnose na naplatu paušala i stvarnih troškova za usluge pružene ino-osiguranicima, kao i ostali prihodi u iznosu od 226.898 KM, a koji se odnose na kamate na depozite po viđenju, te kamate utvrđene po zapisnicima kontrole Zavoda.

Sredstva po osnovu participacije odnosno učešća osiguranih lica zdravstvene ustanove uplaćuju u cijelosti Zavodu zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo. Zavod ova sredstva vraća zdravstvenim ustanovama u svrhu finansiranja investicionog održavanja i nabavke opreme.

Do znatnog povećanja prihoda od prodaje knjižica i obrazaca u odnosu na plan (44%) došlo je iz razloga zamjene knjižica koja je vršena u 2003. godini, a radi usklađivanja obrazaca knjižica sa Naredbom Federalnog ministarstva zdravstva kojom je propisan sadržaj zdravstvene legitimacije, kao i zbog početka primjene potpisane Konvencije o socijalnom osiguranju sa R Hrvatskom, na osnovu koje je vršena prijava na zdravstveno osiguranje i izdavanje zdravstvenih legitimacija hrvatskim penzionerima. Prihodi ostvareni po ovom osnovu su se koristili za nabavku stalnih sredstava i investiciono održavanje za potrebe Stručne službe Zavoda.

b) Rashodi i izdaci

Ukupno ostvareni rashodi i izdaci Zavoda u 2003. godini iznose 168,724.947 KM i čine ih rashodi zdravstvene zaštite u iznosu od 160,431.767 KM, koji predstavljaju 95,1% ukupnih rashoda, rashodi po osnovu refundacije naknada za vrijeme bolovanja preko 42 dana u iznosu od 2,840.525 KM i ostali rashodi i izdaci u iznosu od 5,440.656 KM, koji obuhvataju rashode Stručne službe Zavoda, otplate anuiteta po osnovu kredita Saudijskog fonda za razvoj i otplate anuiteta po osnovu kredita za nabavku medicinske opreme Kliničkom centru Univerziteta u Sarajevu, koji su iskazani u knjigovodstvu na poziciji kapitalnih grantova. U ostale rashode takođe spadaju i rashodi po osnovu posebnih odluka Upravnog odbora Zavoda po zahtjevima zdravstvenih ustanova i osiguranika, gdje su sadržani troškovi isplata naknada za rad Upravnog i Nadzornog odbora, troškovi štampanja obrazaca i recepata, troškovi usluga ERC-a, naknada za rad Federalnog zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja, kao i izdaci za uvođenje informacionog sistema u zdravstvu, te troškovi liječenja van kantona i entiteta po usvojenom Sporazumu.

1. Rashodi zdravstvene zaštite

Rashodi zdravstvene zaštite su u 2003. godini izvršeni u iznosu od 160,431.767 KM. U ovim rashodima najveću stavku predstavljaju rashodi neposredne zdravstvene zaštite, gdje su sadržane plaće i naknade zaposlenim u zdravstvenim ustanovama, materijalni troškovi zdravstvenih ustanova, kao i usluge zdravstvenih ustanova po konvencijama u ukupnom iznosu od 122,282.495 KM. Doznake sredstava zdravstvenim ustanovama, u 2003. godini su iznosile 121,279.388 KM i utvrđene su po kriterijima iz Finansijskog plana. Sredstva za plaće i naknade zaposlenih u zdravstvenim ustanovama su izvršene za ukupno 5.856 radnika. U strukturi rashoda zdravstvene zaštite ovi troškovi učestvuju sa 75,59% i realizovani su u 2003. godini u cijelosti na nivou planiranih, u skladu sa zaključenim ugovorima o pružanju zdravstvene zaštite osiguranicima Kantona Sarajevo.

Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je slijedeće:

- zaključeni su ugovori sa zdravstvenim ustanovama (što je obaveza prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i Zakonu o zdravstvenom osiguranju), na osnovu kojih je Zavod doznačavao sredstva zdravstvenim ustanovama tokom 2003. godine, dok sa zdravstvenim radnicima koji obavljaju privatnu

praksu nisu zaključeni ugovori, izuzev sa nekim privatnim apotekama sa kojima je zaključen ugovor o pružanju farmaceutskih usluga osiguranicima Kantona Sarajevo, u kojima je regulisana mjesečna naknada za pružanje usluga.

Na osnovu odredbi ugovora o pružanju zdravstvene zaštite osiguranicima Kantona Sarajevo regulisano je da su zdravstvene ustanove dužne dostavljati Zavodu, najmanje dva puta godišnje izvještaje o poslovanju i izvršenju plana i programa, kao i ostale podatke na zahtjev Zavoda, koji su bitni za realizaciju ugovora. Takođe je ugovorom regulisano da Zavod ima pravo kontrole izvršenja obaveza koje je zdravstvena ustanova preuzela ugovorom. Kontrola podrazumjeva pregled medicinske i finansijske dokumentacije, koja se dostavlja Zavodu, neposrednu kontrolu i uvid u rad i dokumentaciju zdravstvene ustanove od strane Stručne službe Zavoda ili druge ustanove ovlaštene za kontrolu od strane Zavoda i Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo.

Revizijom smo utvrdili da su zdravstvene ustanove dostavljale Zavodu svoje godišnje izvještaje o poslovanju i izvršenju plana i programa. Istovremeno smo konstatovali da Zavod nije vršio kontrolu izvršenja obaveza zdravstvenih ustanova, na osnovu zaključenih ugovora.

Imajući u vidu da je Kantonalni zavod javna ustanova, svako korištenje sredstava Zavoda bez potpune kontrole nije u skladu sa potpisanim ugovorom, pa prema tome smatramo da je obaveza Zavoda postupati prema odredbama zaključenih ugovora u cilju kontrole utroška sredstava u zdravstvenim ustanovama koje se finansiraju sredstvima Zavoda iz obaveznog zdravstvenog osiguranja.

- u 2003. godini, izvršena je isplata jednokratne naknade zaposlenim u Zavodu, kao i članovima Upravnog i Nadzornog odbora Zavoda u ukupnom iznosu od 1,931.300 KM (u prosjeku 326 KM po zaposlenom), na osnovu Odluke Upravnog odbora Zavoda, a u skladu sa preporukom Vlade Kantona Sarajevo. Upravni odbor Zavoda je ujedno donio zaključak da menadžmenti zdravstvenih ustanova donesu Odluku o raspodjeli jednokratne naknade u istom iznosu svim zaposlenim u zdravstvenim ustanovama. Istovremeno smo utvrdili da je ova isplata zaposlenim u Zavodu kao i članovima Upravnog i Nadzornog odbora Zavoda evidentirana u okviru rashoda zdravstvene zaštite na poziciji naknada za noćni rad i dežure. Za izvršene isplate članovima Upravnog i Nadzornog odbora porez na dodatna primanja je obračunat i uplaćen, dok za zaposlene u Stručnoj službi Zavoda i zaposlene u zdravstvenim ustanovama nije obračunat niti uplaćen.

Smatramo da ovaj trošak nije mogao nastati, jer nije ni planiran za ove namjene, te shodno tome nije postupljeno u skladu sa Zakonom o Budžetima/Proračunima u FBiH, u kome je decidno navedeno da se sredstva mogu koristiti samo za one namjene za koje su i planirana. Takođe smatramo da je Zavod bio u obavezi na ovu isplatu obračunati i uplatiti poreze na dodatna primanja zaposlenih u Zavodu i zdravstvenim ustanovama.

- u rashodima neposredne zdravstvene zaštite sadržani su i troškovi izdatih lijekova, čija se nabavka finansira iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, u iznosu od 29,435.368 KM, koji su ostvareni 98% u odnosu na plan. U ovim izdacima sadržani su troškovi za izdate lijekove sa liste lijekova utvrđene Odlukom o izmjenama i dopunama odluke o listi lijekova, koju je donijela Vlada Kantona Sarajevo, kao i naknade apotekama za pružanje farmaceutskih usluga, utvrđene u fiksnom iznosu na osnovu zaključenih ugovora sa apotekama. Revizijom smo provjerili kako Kantonalni zavod vrši kontrolu izdatih lijekova na recept u apotekama i konstatovali da je Zavod kompjuterskim sistemom uvezan sa apotekama, kojim se obezbjeđuje uvid u utrošak lijekova kao i kontrolu pravilnosti izdavanja lijekova na recept. Iako Zavod vrši kontrolu ispostavljenih faktura i primljenih recepata u apotekama, utvrđeno je da se ne sačinjavaju zapisnici o izvršenoj kontroli u apotekama, iz kojih bi se vidjelo u kojim apotekama je izvršena kontrola, koje su nepravilnosti nađene i koje se mjere predlažu za otklanjanje eventualnih nepravilnosti.

Preporučujemo da se u pismenoj formi sačinjavaju izvještaji o izvršenoj kontroli u apotekama u skladu sa Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Stručne službe Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo, u kojem su decidno navedeni poslovi izrade izvještaja o izvršenoj kontroli u okviru sistematizovanog radnog mjesta za obavljanje ovog vida kontrole.

- troškovi ortopedskih i drugih medicinskih pomagala su ostvareni u iznosu 3,786.780 KM i u prosjeku su veći u odnosu na plan za 6%. Povećanje troškova je evidentirano u rasponu od 5% kod dodatnih troškova zdravstvene zaštite i obezbjeđenja ortopedskih pomagala za ratne vojne invalide (RVI), do 39% kod troškova endoproteza za ekstremitete zbog povećanog broja odobrenih zahtjeva za korištenje ortopedskih pomagala u skladu sa Uredbom o obimu prava osiguranih lica na korištenje ortopedskih i drugih pomagala. Trošak u iznosu od 566.979 KM, koji je sadržan u ovom iznosu se odnosi na izdatke za ortopedska i druga pomagala za RVI, a koja nisu obuhvaćena prethodno navedenom Uredbom, **pa smatramo da su troškovi Zavoda uvećani za ovaj iznos i nisu mogli nastati odlukom Upravnog odbora Zavoda, jer nisu obuhvaćeni Uredbom. Zavod je trebao pokrenuti inicijativu Izmjene i dopune ove Uredbe, ukoliko su se stekli uslovi za opravdanost Izmjene Uredbe, kojom bi se regulisao ovaj vid izdvajanja.**

Zavod je zaključio ugovor sa isporučiocima ortopedskih i drugih pomagala bez prethodno prikupljenih ponuda o izboru najpovoljnijih ponudžaca u skladu sa Uredbom o nabavkama.

- za realizaciju preventivnih i ostalih programa zdravstvene zaštite, kroz projekte Porodična medicina, Stomatološka zaštita kod djece i Projekat prevencije oboljenja dojke kod žena, koje je usvojila Skupština Kantona Sarajevo, Zavod je u 2003. godini utrošio sredstava u iznosu od 1,196.988 KM. O utrošenim sredstvima za ove namjene, koja su predviđena Finansijskim planom, ali nisu utvrđeni kriteriji o utrošku sredstava za realizaciju Programa preventivne zdravstvene zaštite, Zavod redovno izvještava Skupštinu i Vladu Kantona Sarajevo.

S obzirom da se navedena sredstva izdvajaju iz obaveznog zdravstvenog osiguranja, neophodno je utvrditi kriterije o utrošku sredstava za realizaciju Programa preventivne zdravstvene zaštite.

- ostali troškovi zdravstvene zaštite po zahtjevima osiguranih lica u iznosu od 256.932 KM, najvećim dijelom se odnose na troškove za liječenje u inostranstvu (193.367 KM). Na osnovu pojedinačnih zahtjeva, podnesenih Zavodu, uz koje je priložena dokumentacija, komisija Upravnog odbora Zavoda odobrava troškove liječenja u inostranstvu, prema utvrđenim kriterijima odobravanja sredstava za liječenje osiguranih lica u inostranstvu.

Iako su ova sredstva planirana za 2003. godinu, smatramo da Zavod treba u saradnji sa Ministarstvom zdravlja Kantona Sarajevo, donijeti akt kojim bi se detaljnije regulisala ova oblast, kako bi ovi izdaci bili svedeni u zakonske okvire.

- troškovi za produženo liječenje i rehabilitaciju u RRC «Fojnica», u iznosu od 456.811 KM veći su u odnosu na plan za 19,27% i učinjeni su na osnovu zaključenog ugovora između RRC «Fojnica» i Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo.

S obzirom da se troškovi medicinske rehabilitacije plaćaju iz obaveznog zdravstvenog osiguranja, smatramo da se ovi izdaci trebaju kretati u okviru planom predviđenih sredstava za ove namjene.

- troškovi investicionog održavanja, nabavka opreme za zdravstvene ustanove iz sredstava ostvarenih po osnovu participacije, kao i izdaci za nabavku opreme i investiciono održavanje opreme Stručne službe Zavoda za koje su obezbjeđena sredstva iz prihoda ostvarenih prodajom zdravstvenih knjižica i obrazaca, su iskazani u ukupnom iznosu od 2,646.648 KM i u odnosu na plan veći su za 20,30%. Od ovog iznosa za nabavku i investiciono održavanje opreme u zdravstvenim ustanovama, iz sredstava prikupljenih po osnovu participacije u iznosu od 2,375.922 KM, izdvojeno je 2,227.785 KM, a za nabavku opreme i investiciono održavanje za Stručnu službu Zavoda iz prihoda ostvarenih prodajom zdravstvenih knjižica i obrazaca u iznosu od 575.720 KM, izdvojeno je 418.863 KM. Utvrđeno je da je do povećanja troškova u odnosu na plan došlo zbog povećanog priliva prihoda u odnosu na plan i to po osnovu participacije za 32%, a po osnovu prodaje obrazaca i knjižica za 44%.

2. Rashodi po osnovu refundacija naknada bolovanja preko 42 dana

Zavod je na ime refundacija naknada bolovanja preko 42 dana u 2003. godini iskazao troškove u iznosu od 2,821.126 KM, što je u odnosu na plan veće za 18%. Do povećanja troškova je došlo iz

razloga što su u 2003. godini refundirana bolovanja iz ranijih godina, na osnovu podnesenih tužbi od strane pravnih subjekata-obveznika uplate doprinosa u 2003. godini.

S obzirom da je Zavod u obavezi izmirenja naknada po tužbama pravnih lica, smatramo da se mora voditi računa o izmirenju zakonske obaveze Zavoda prema obveznicima uplate doprinosa, kako se ne bi došlo u situaciju da se obaveze izmiruju sudskim putem, koje povlači i zateznu kamatu koja utiče na povećanje troškova Zavoda.

3. Ostali rashodi i izdaci

Ostali rashodi i izdaci su iskazani u iznosu od 5,440.656 KM i odnose se na: obaveze po preuzetom kreditu iz 2000. godine odobrenom Kliničkom centru Univerziteta Sarajevo od strane Saudijskog fonda za razvoj u iznosu od 1,674.010 KM, obaveze po osnovu otplate kredita za medicinsku opremu nabavljenu od firme «Simens» za Klinički centar Univerziteta Sarajevo u iznosu od 1,020.715 KM, koji je u cijelosti otplaćen u 2003. godini prijevremeno po Odluci Upravnog odbora Zavoda, sredstva za uvođenje informacionog sistema u zdravstvu u iznosu od 200.000 KM, troškove liječenja van kantona i entiteta nastali primjenom potpisanih Sporazuma u iznosu od 50.183 KM, troškove Stručne službe Zavoda u iznosu od 1,878.350 KM i troškove po posebnim zahtjevima zdravstvenih ustanova i osiguranika u iznosu od 617.398 KM, koji se odnose na troškove naknada Upravnom i Nadzornom odboru Zavoda, troškove ERC-a, štampanje obrazaca i recepata, naknadu za rad Federalnog zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja te troškove nastale po odlukama Upravnog odbora Zavoda.

Revizijom je utvrđeno da troškovi po odlukama Upravnog odbora Zavoda iznose 156.111 KM, a odnose se na sredstva od participacije data na osnovu pojedinačnih zahtjeva ustanovama koje nisu ostvarila sredstva od participacije, što je u suprotnosti sa zakonskim propisima, jer se prikupljena sredstva od participacije vraćaju zdravstvenim ustanovama koje su ih i prikupile u cilju investicionog održavanja i nabavke opreme u zdravstvenim ustanovama.

Rashodi Stručne službe Zavoda

Bruto plaće i naknade zaposlenih - Ukupno obračunate bruto plaće zaposlenih u Zavodu u 2003. godini iznose 1,522.983 KM, od čega se na bruto plaće zaposlenih u Zavodu se odnosi 1,251.927 KM, a naknade zaposlenim 271.056 KM. Prosječna neto plaća isplaćena u 2003. godini zaposlenim u Zavodu iznosi 766 KM.

Izdaci za materijal i usluge – Ukupno iskazni izdaci za materijal i usluge Stručne službe u 2003. godini iznose 355.367 KM. Revizijom smo utvrdili da se prilikom nabavke kancelarijskog materijala, pružanja usluga održavanja opreme, vozila i građevinskih objekata **nisu prikupljale ponude u skladu sa Uredbom o nabavkama roba, pružanju usluga i ustupanju radova.**

Troškovi korištenja mobilnih telefona nisu ograničeni i ne postoji zaključak Vlade Kantona o ograničenju ovih troškova, **pa se preporučuje menadžmentu Zavoda da visinu ovih izdataka reguliše internim aktom.**

4.2.3. Gotovina, kratkoročna potraživanja i razgraničenja

a) Gotovina

Poslovanje Zavoda u 2003. godini se obavljalo preko depozitnog računa na koji su se istovremeno prikupljali javni prihodi i izmirivale tekuće obaveze Zavoda.

Smatramo da, prema Pravilniku o načinu uplate javnih prihoda budžeta i vanbudžetskih fondova na teritoriji FBiH, poslovanje preko depozitnog računa treba svesti isključivo na prikupljanje i pražnjenje sredstava javnih prihoda na tekuće račune, za namjene za koje su i prikupljena, a ne za tekuće poslovanje.

U toku revizije izvršeno je razdvajanje depozitnog i transakcijskog računa u smislu dva odvojena računa, čija realizacija će se pratiti od strane Ureda za reviziju budžeta/proračuna u FBiH.

b) Kratkoročna potraživanja i razgraničenja

Revizijom je utvrđeno da ukupna kratkoročna potraživanja i razgraničenja sa stanjem na dan 31.12.2003. godine iznose 6,235.145 KM, čija je struktura slijedeća:

• potraživanja u zemlji	2,003.816 KM
• potraživanja od radnika	332 KM
• kratkoročna razgraničenja	4,231.048 KM

U potraživanjima u zemlji najveći iznos predstavlja potraživanje po osnovu date pozajmice firmi «Bosnalijek» Sarajevo u iznosu od 2,000.000 KM, sa rokom vraćanja od godinu dana i kamatom od 2,89% na godišnjem nivou. Pozajmica je data za realizaciju Projekta «Izgradnja kapaciteta za razvoj novih proizvoda» kojom će «Bosnalijek» dobiti moderan i savremen prostor sa visoko sofisticiranom opremom u kojem će stručnjaci iz oblasti razvojne tehnologije razvijati vlastite tehnologije za proizvodnju vlastitih proizvoda. Utvrđeno je da pozajmica nije vraćena u ugovorenom roku. Ugovorom o pozajmici je regulisano da će se sredstva vratiti u jednom iznosu u roku od godinu dana od dana uplate pozajmice. U avgustu 2004. godine potpisan je Protokol između Zavoda, firme «Bosnalijek», JU Apoteke Sarajevo i Kliničkog centra Sarajevo, kojim se reguliše povrat pozajmice u pet jednakih rata prebijanjem sa troškovima lijekova koje je firma «Bosnalijek» isporučila JU apotekama Sarajevo i Kliničkom centru Sarajevo.

Smatramo da menadžment treba uložiti dužnu pažnju u upravljanju gotovinom, odnosno davanju komercijalnih pozajmica u interesu Zavoda te zahtijevati vraćanje pozajmice u ugovorenom roku.

Na kratkoročnim razgraničenjima se nalaze razgraničeni prihodi po osnovu doprinosa za zdravstveno osiguranje iz 2003. godine, a koji su naplaćeni u januaru 2004. godine.

4.2.4. Stalna sredstva Zavoda

Knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava Zavoda na dan 31.12.2003. godine iznosi 5,979.160 KM. Revizijom smo utvrdili da je u 2003. godini izvršena nabavka stalnih sredstava u iznosu od 418.863 KM, koja se odnosi na rekonstrukciju i investiciono održavanje poslovne zgrade Zavoda u iznosu od 311.636 KM, nabavku opreme u iznosu od 93.477 KM i nabavku stalnih sredstava u obliku prava u iznosu od 13.750 KM.

Revizijom smo utvrdili da su Anexom I osnovnog ugovora (Anex Ug. br. 01-3759/03 od 02.10.2003. godine) iz 2001. godine, obuhvaćeni dodatni radovi adaptacije i rekonstrukcije poslovne zgrade a koji nisu bili predmet osnovnog ugovora, pa smatramo da je za dodatne radove trebalo prikupiti ponude u skladu sa Uredbom o nabavkama.

Utvrđeno je da kod nabavke kompjuterske opreme nisu prikupljane ponude već je nabavka izvršena od jednog ponudžača.

Smatramo da se nabavka stalnih sredstava treba vršiti isključivo prema odredbama Uredbe o nabavci roba, pružanju usluga i ustupanju radova.

4.2.5. Kratkoročne obaveze i razgraničenja

Tim za reviziju je izvršio uvid u knjigovodstvenu dokumentaciju neizmirenih obaveza na dan 31.12.2003. godine. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju, konstatovano je da iskazane obaveze u finansijskom izvještaju na dan 31.12.2003. godine iznose 14,932.490 KM. Struktura obaveza i razgraničenja je slijedeća:

- obaveze prema zdravstvenim ustanovama	13,961.488 KM
- obaveze po osnovu poreza i doprinosa	7.810 KM
- obaveze prema fizičkim licima	62.435 KM
- ostale kratkoročne obaveze	5.200 KM
- obaveze prema zaposlenim	117.675 KM
- obaveze po osnovu refundacije bolovanja preko 42 dana	12.799 KM
- razgraničeni ostali rashodi	678.474 KM

Obaveze prema zdravstvenim ustanovama su u najvećem dijelu izmirene u januaru 2004. godine, kao i obaveze prema zaposlenim koje se odnose na neisplaćenu plaću zaposlenih u Zavodu za decembar 2003. godine, koja je isplaćena u 2004. godini.

Razgraničeni ostali rashodi u iznosu od 678.474 KM se najvećim dijelom odnose na plaćanje troškova po osnovu realizacije projekata preventivne zdravstvene zaštite kao i projekta informacionog sistema u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u iznosu od 646.950 KM.

4.3. IT sistem Zavoda

Izveštaj IT revizora: Zavod za zdravstveno osiguranje Kantona Sarajevo

Na dvije tehnološki različite platforme IT sistema Zavoda izvršavaju se dvije grupe aplikacija: računovodstvene aplikacije - na «Mainframe» računarima i u više lokalnih, međusobno i sa centralom nepovezanih mreža personalnih računara, te aplikacije iz bazne djelatnosti Zavoda.

IT sistem nije dio jedinstvenog IT sistema zdravstva i ne ostvaruje se međusobna razmjena podataka u elektronskom obliku.

Svojedobno, kao zamjenu postojećih softverskih rješenja, Zavod nije prihvatio «HCIFS» iz Projekta modernizacije zdravstva federalnih institucija.

Po izjavi odgovorne osobe, u međuvremenu je autor postojećeg softvera razvio novo jedinstveno softversko rješenje, čija implementacija slijedi po završetku izgradnje mrežne infrastrukture i procedure sklapanja ugovora za korištenje telekomunikacijskih linija «BH Telecoma».

Softverska rješenja koja se koriste u Zavodu, i razlikuju se od rješenja koja su razvijena na federalnom nivou a koriste se u zdravstvenim zavodima u drugim kantonima, znače i postojanje potrebe dodatnog izdvajanja budžetskih sredstava za održavanje i razvoj već postojećeg softvera u Zavodima zdravstvenog osiguranja u FBiH.

Zavod nije izrađivao planove razvoja IT sistema, a nema ni donesen akt sigurnosne politike.

Preporučujemo menadžmentu angažovanje na prevazilaženju neusklađenosti aktivnosti na razvoju IT sistema u zdravstvu u cilju izgradnje jedinstvenog IT sistema u zdravstvu što je zakonska obaveza, a u svrhu dobijanja kvalitetnih podataka, koji će biti osnova za utvrđivanje politike zdravstvene zaštite stanovništva u FBiH, odnosno u oblasti obaveznog zdravstvenog osiguranja. Takođe preporučujemo izradu strategijskog plana razvoja IT sistema i donošenje akta sigurnosnih politika Zavoda.

5. ZAKLJUČAK

Provedena revizija poslovanja Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo pokazala je da su određeni propusti koji su se dešavali, a koje smo konstatovali i dali preporuke, većim dijelom dešavale zbog nedonošenja podzakonskih akata koji bi bliže i detaljnije pojasnili i precizirali provedbu određenih članova Zakona. Iako Zavod ne donosi podzakonske akte, za koje smatramo da su trebali

već biti donešeni, treba da inicira donošenje isih kako bi se određene dileme otklonile a sve sa ciljem obavljanja poslova iz nadležnosti Zavoda. Za brže donošenje podzakonskih akata Zavod treba da aktivno učestvuje u bržem uvezivanju zdravstvenih ustanova u Jedinstven informacijski sistem kako bi se obračun sredstava u zdravstvu izvršio na kvalitetan i sveobuhvatan način koji će biti osnov za kreiranje i provođenje utvrđene politike Federacije u oblasti zdravstva, a koji će biti i osnova za određivanje paketa zdravstvenih prava.

Isto tako potrebno je da menadžment Zavoda značajno poduzima mjere na uspostavi i unapređenju sistema internih kontrola u cilju efikasnog poslovanja, usklađenosti sa primjenjivim zakonskim propisima kao i ekonomičnijeg trošenja javnog novca. Tu prije svega mislimo na trošenje sredstava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u skladu sa Zakonom i Uredbom o obimu prava osiguranih lica na korištenje ortopedskih i drugih pomagala, kontrolu nad trošenjem sredstava doznačenih zdravstvenim ustanovama, dosljedno primjenjivanje propisa u vezi nabavke roba vršenju usluga i izvođenju radova.

KOMENTAR

Ured za reviziju budžeta/proračuna FBiH je dostavio Zavodu zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo Izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2003. godinu. U ostavljenom roku, Zavod zdravstvenog osiguranja se nije očitovao na dostavljeni Izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2003. godinu, te ovaj Izvještaj predstavlja konačan Izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo za 2003. godinu.

Viši revizor

Anica Pudar, dipl.oec

Revizor

Dunja Logo, dipl.oec